

Шатілова Н. О.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

АРЕАЛЬНО МАРКОВАНІ ПРИСЛІВНИКИ В ХУДОЖНІХ ТЕКСТАХ С. ВОРОБКЕВИЧА

У статті описано діалектну прислівникову лексику, зафіксовану в художніх текстах видатного буковинського письменника С. Воробкевича як носія ареальних компонентів національної мови. Констатовано, що загальнонародна основа мови його творів забарвлена регіональними елементами, які ілюструють специфіку мовного простору Буковини другої половини XIX ст. та сповнюють твори митця народним духом. Діалектні прислівники, як і слова інших частиномовних класів, відтворюють локальні особливості мовлення буковинців, відбиваючи основні фонетичні, лексичні, граматичні риси говірок південно-західного наріччя, зокрема буковинських. Чимало з виявлених ареально маркованих прислівників мають синонімічні відповідники в літературно-нормативному вжитку, інші – семантично тотожні зі словами літературної мови, утім вирізняються фонетико-словотвірними рисами, що репрезентують особливості західноукраїнського варіанта літературної мови та відтворюють говіркову палітру живого мовлення буковинців. Органічно влітаючись у художню тканину творів, ці мовні одиниці майстерно довершують інформативну насиченість тексту, передаючи різноманітні відтінки атрибутивних і обставинних семантико-синтаксичних відношень. Специфіку досліджуваних текстів виявляє варіантність локально маркованих прислівників. Методика кількісних підрахунків дала змогу виявити найуживаніші з діалектних адвербіальних лексем. Спостережено паралельне уживання місцевих говіркових елементів та їх літературних відповідників, що засвідчує бажання письменника наблизити свою художню мову до східноукраїнських норм, усвідомлення потреби випрацювання єдиної літературної мови, спільної для всіх українців.

Ключові слова: діалектна лексика, ареально марковані прислівники, буковинські говірки, художній текст, С. Воробкевич.

Постановка проблеми. Регіональні особливості живого народного мовлення як виразника національної специфіки етносу, маркера його матеріальної та духовної культури перебувають нині у фокусі різновекторних досліджень, декларуючи актуальність наукового опису ареально маркованої лексики не лише в об'єктиві української діалектології, але й у вимірі лінгвостилістичних студій (Г. Аркушин, С. Бевзенко, М. Бігусяк, П. Гриценко, К. Глуховцева, В. Грещук, Й. Дзензелівський, Ф. Жилко, А. Жовтобрюх, Я. Закревська, А. Зеленько, Б. Кобилянський, М. Лесюк, І. Матвіяс, Г. Мартинова, В. Русанівський та ін.). Відбиття особливостей українських говірок окремого ареалу в художніх текстах привертає увагу дослідників ідіостилі письменника, позаяк «діалектна мова виражає культурну ідентичність її носія, сприяє усвідомленню своєї унікальності, самобутності та неповторності» [2, с. 39]. Аналіз структури, семантики й лінгвостилістичного потенціалу діалектних одиниць, зафіксованих у різножанрових текстах, уможливує не лише оприявлення їхньої національно-культурної специфіки,

а й репрезентує мовну особистість самого письменника як носія ареальних компонентів національної мови, що вияскравлює скарби рідного говору, відтворюючи мовний світ того етнографічно-культурного регіону, який представляє автор.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідницьке поле наукових студій засвідчує постійний інтерес до прислівникової системи різних говірок українського діалектного континууму, зокрема закарпатських (В. Німчук, О. Брошняк (Пискач), Т. Розумик), лемківських (В. Верхратський), наддністрянських (П. Приступа), середньонаддніпрянських (Г. Мартинова), поліських (Г. Аркушин, Г. Гримашевич, Ю. Громик, Н. Прилипко), бойківських (О. Захарків), гуцульських (Г. Гримашевич, І. Джочка), буковинських (М. Леонова, Н. Руснак) тощо. Засоби вербалізації культури, побуту, стереотипів й асоціацій буковинців як мовців певного ареалу слугує об'єктом як мовознавчих, так лінгвостилістичних досліджень (Н. Бабич, Л. Гажук-Котик, К. Герман, О. Горбач, П. Гриценко, Н. Гуйванюк, К. Лук'янюк,

Н. Попович, В. Прокопенко, Н. Руснак, Ю. Руснак, Л. Ткач та ін.). Утім, наукові розвідки переважно описують лексику конкретно-предметної семантики, представлені іменниками різних тематичних груп, а слова інших лексико-граматичних класів слів опрацьовано фрагментарно.

Постановка завдання. Мета цієї розвідки – дослідити ареально марковані прислівники, що їх використав у текстах своїх художніх творів С. Воробкевич – видатний представник українського письменства Буковини другої половини XIX ст. і тонкий знавець різнорівневих особливостей усно-розмовного мовлення цього регіону, адже багатогранна діяльність митця відіграла важливу роль у становленні тут нової української літературної мови на народній основі [5]. Маркованою в лінгвістиці узвичаєно називати «лексику, обмежену у функціонуванні та протиставлену своїми диференційними ознаками активному, загальноновживаному, нейтральному номінативному складу мови» [4, с. 45]. До ареально маркованої лексики уналежнюємо діалектні слова, уживання яких територіально обмежене.

Виклад основного матеріалу. Мовна практика С. Воробкевича репрезентує українську мову на Буковині другої половини XIX ст. – період активного формування української літературної мови на народній основі, коли «значна частина діалектних елементів із говірок місця народження й проживання письменника мимоволі вживалися як у авторській мові, так і мові персонажів його творів як звичайні мовні одиниці, що надаються для творення художніх текстів» [3, с. 7]. За нашими спостереженнями, загальнонародна основа мови творів С. Воробкевича забарвлена локальними компонентами, що відображають основні риси говірок південно-західного наріччя, а саме буковинських та гуцульських. Досліджуючи діалектне забарвлення мовотворчості Ю. Федьковича, І. Матвіяс констатує, що «гуцульські і буковинські говори загалом близькі й розмежовуються невіразно. Відображення їх у мові творів Ю. Федьковича, за тодішніх умов розвитку літературної мови в Західній Україні, слід визнати природним і закономірним» [7, с. 38]. Погоджуючись із думкою науковця, зацентруємо, що цей висновок стосується і мови творів С. Воробкевича. У другій половині XIX ст. українська літературна мова тільки формувалася, тому звернення письменника до мовних скарбів рідних йому говірок у літературній практиці є цілком закономірним.

Діалектна лексика в художній мові С. Воробкевича репрезентована словами різних лексико-

граматичних груп. Як і слова інших частин мови, прислівники мають типове для західноукраїнської мовно-літературної практики того часу говіркове забарвлення, що засвідчує фіксація багатьох зафіксованих слів у реєстрі матеріалів до словника «Українська літературна мова на Буковині в кінці XIX – на початку XX ст.» Л. Ткач (далі – МСБ) [11], напр.: *байдужно*¹ ‘байдуже’ [МСБ, с. 28], *днесь* ‘сьогодні’ [МСБ, с. 102], *звідтам* ‘звідти’ (с. 149), *небавом* ‘незабаром (с. 219), *оногди* ‘позавчора’ (с. 238), *подостатком* ‘увдосталь, доволі’ [МСБ, с. 273], *тогід* ‘торік’ (с. 356), *файно* ‘гарно, добре, чудово (с. 381) тощо, напр.: ...ім *байдужно* було, що зближалась люта зима з тріскучими морозами і непрохідними снігами... (II, с. 292); *Де вни проживали, там днесь другі, чужі люди, дідичами стали* (I, с. 372); ... а далій вийшли ми *звідтам*, повечеряли в якійсь халабуді (II, с. 35); *Старий пан Нарциз небавом по гучних хрестинах попрацав ся зі світом* (II, с. 316); *Оногди казав двох злодіїв розстрілити* (II, с. 72); *Дівчину сватав я тогід* (I, с. 164); ...що лиш *серце бажає, всего там подостатком* (II, с. 361); [Двірник:] ...а *кучерики, що так файно улискують ся, ножичками відотнуть, та й рушай, пане Гнате!* (III, с. 47–48).

Місцевий колорит зафіксованих адвербіальних лексем увиразнює співвіднесення з конкретними говірками в мовному просторі, а саме фіксація їх у реєстрі діалектного словника диференційного типу – «Словника буковинських говірок» [9] за редакцією Н. Гуйванюк (далі – СБГ), напр.: *боле* ‘добре’ [СБГ, с. 35], *борзо* ‘швидко’ [СБГ, с. 36], *лакомо* ‘смачно, з апетитом’ [СБГ, с. 251], *ревно* ‘багато, дуже’ [СБГ, с. 452], *файно* ‘гарно’ [СБГ, с. 576] тощо, напр.: *Дівчата у городци копають на зільник і тішать ся, співають: «Ах, боле, що сніг зник!»* (I, с. 48); ...а *музика чвірінок, лиш біда, що борзо скочив у траву* (I, с. 294); *Пожиточна була та манна для него; цілих сімдесять літ їв він її лакомо і не вдавив ся* (II, с. 226); *Ревно плакав я – в моїм серці все цьвітеши ти, хоть в нім лоть, зима* (I, с. 215); [Пентелей:] *Вороний коник на леваді пасе ся, потанцюю з Федорихов, бо файно трясе ся!* (III, с. 395). Утім, низка ареально маркованих прислівників, що їх уживає С. Воробкевич, не увійшла до реєстру СБГ, як-от: *безворотно* ‘безповоротно’; *впослідне* ‘востанне’; *горесно* ‘сумно’; *іначе* ‘інакше’; *легкомисно* ‘легковажно’;

¹ Ілюстративний матеріал подаємо за виданням: *Твори Ізидора Воробкевича. Львів : Вид-во товариства «Просвіта»: Т. 1 : Поезії / [авт. передм. Ю. Романчук]. 1909. 420 с.; Т. 2 : Оповідання. 1911. 412 с.; Т. 3 : Драматичні твори. 1911. 421 с. (Руська письменність)*, зазначаючи в дужках номери тому та сторінки (цитуючи, дотримуємося правописної системи видання).

пролюбки 'любо, приємно', напр.: ...так скоро, безворотньо минають наші дні (I, с. 154); ...він конав і в-посліднє ще тихенько, мов той лебідь, заспівав (I, с. 133); Жалко і горесно стало пану Олімпію! (II, с. 299); Зі мною він вже інакше розмовляє (II, с. 257); ... хто би легкокомисно рвав ся просто до могили? (I, с. 374); [Ірина:] Таже до вас пролюбки заходити... (III, с. 112). Уважаємо, що ці діалектні одиниці можуть доповнити реєстр лексикографічної праці.

У своїй мовотворчості С. Воробкевич орієнтувався на живу розмовну мову буковинців, відображаючи її різномірні діалектні особливості. Ілюстративний матеріал засвідчує, що чимало ареально маркованих прислівників, виявлених у художніх текстах митця, мають відповідники в літературно-нормативному вжитку. Утім, фіксуємо й такі, що позначені фонетичними й словотвірними особливостями, характерними для галицько-буковинської групи говорів південно-західного наріччя. Зокрема, до фонетичних рис прислівників у системі вокалізму і консонантизму вналежноємо: збереження давнього [e] після шиплячих приголосних (учера), перехід [i] в [o] як у наголошеній, так і в ненаголошеній позиціях (вконець), уживання давніх сполук приголосних [гд] (нігде 'ніде' [СБГ, с. 336], тогди 'тоді' [СБГ, с. 547]), напр.: В кучерявий дуб учера грім ударив рано (I, с. 41); Отож їдемо, село за селом минаючи, а вконець доїхали до мосту великого-великого (II, с. 34); ...та нігде так сонце мило сьвіт не гріє (I, с. 14); Пили всі тогди горівку (I, с. 98); Та як тебе на марах вже несли до могили, тогди лицем горохом дрібні ся покотили (I, с. 218). Фонетизація наведених прислівникових лексем репрезентує особливості фонетичної системи західноукраїнського варіанта літературної мови, а також є засобом відтворення мовного колориту жителів Буковини, особливостей їхньої вимови.

Мова творів С. Воробкевича фіксує словотвірні діалектні особливості в прислівниковій лексиці. Такі діалектні прислівники семантично тотожні зі словами літературної мови, однак відрізняється своєю словотвірною будовою. Відмінність від нормативних для літературної мови дериватів зумовлена іншою комбінацією афіксів із твірними основами, пор.: долів 'додолу', домів 'додому', доста 'досить', зчаста 'часто', направці 'навпростець', небавом, небаром 'незабаром', сьогодні 'сьогодні', напр.: ...Турок-Алаг комить головою долів покотив ся (II, с. 85); [Матій:] Присягнув би-м, що він домів більше не верне! (III, с. 250); Доста спати, пора встати і роботу починати

(I, с. 80); ...чого Калинюків Савка так з-часта до мене загощав (II, с. 181); І підняв ся Митро з лавиці і пішов направці стежкою до Воротнокового обійстя (II, с. 244); Небавом прийшов і я (II, с. 134); Не довго тішив ся той цар прекрасними дочками, небаром сліпі очи вмив гірненькими сльозами (I, с. 315); Що не прийде і сьогодні, то я добре знаю (I, с. 240). Поширені у досліджуваних текстах прислівникові форми з кінцевим суфіксом -а замість нормативного -и (всюда, куда, сюда, троха, тудя тощо), напр.: Кривавий танець всюда закипів (II, с. 84); Кудя лиш оком гляну, в руїнах все лежить (I, с. 116); [Тетяна:] Матію! Ходи-но сюда! (III, с. 238); ...хуба лиш з лугом троха помовить і швидко далі (I, с. 41); Іво рад би тудя злетіти, бо вже довго з Миліцою не бачив ся (II, с. 90) тощо. Говірковими особливостями позначені і демінутивні форми прислівників із суфіксом здрібно-пестливої семантики -к-, як-от: крішки 'трошки' [СБГ, с. 105], тутка 'тут' [СБГ, с. 556], як-от: [Побережник:] Каже він, що знала чортова душа так утікати і деревом крити ся, що твари і крішки не бачив (III, с. 42); Що тутка робити? (I, с. 303). Творення прислівникових форм суб'єктивної оцінки супроводжує діалектний суфікс -ісеньк- замість літературного -ісіньк- (прямісенько), напр.: ...пустив ся піхотою в далеку дорогу, прямісенько в село (II, с. 279).

Системним словотвірним типом у досліджуваних текстах є діалектний суфікс -ійи- замість літературного -иш- у синтетичних формах вищого ступеня порівняння прислівників (лагіднійше 'лагідніше', наймилійше 'наймиліше', найчастійше 'найчастіше', пізнійше 'пізніше', скорійше 'скоріше', яснійше 'ясніше'), напр.: Пізнав мій пан мою вірність, став по мною лагіднійше обходити ся (II, с. 21); А за те що наймилійше мені відобрали: очи мені, як звірюки, огнем випікали (I, с. 320); ...він найчастійше учив лише березовим пером (II, с. 231); Чотири неділі пізнійше стояв я вже під вінцем з панною Фрозиною (II, с. 237); [Гафія:] Подайте скорійше води! (III, с. 253); Захочай ся знов за хмару, ясна зірнице, бо яснійше сяють очи милої дівичі (I, с. 124–125) тощо. Зафіксовані в мові творів буковинського письменника фонетико-словотвірні відмінності в структурі прислівників, що постали внаслідок фонетичної видозміни словотвірних чи формотвірних морфем, репрезентують говіркову палітру живого мовлення буковинців.

Чимало прислівників у говорах Буковини відрізняються від прислівників літературної мови фонетичними та словотвірними засобами,

уживаючись у кількох варіантах, що засвідчує й мовотворчість С. Воробкевича, пор.: *водно, заєдно, завсігди* у значенні ‘постійно, завжди’: *Так все в-одно зітхала стара Єла* (II, с. 97); *Тільки Максимови здається заєдно, що она єго однаково кохає* (II, с. 121); *...шафар вертав завсігди з грошом домів* (II, с. 305); або *передом, передше, перше* у значенні ‘давніше, раніше’: *Віще серце, віще серце Все передом знає* (II, с. 13); *Не увидається вже коло него, як передше* (I, с. 121); *Перше, як повідають, ще за часів Довбушевих, родив ся Гуцул з крісом, з вільним серцем і духом* (II, с. 142). Синонімічні ареально марковані прислівникові форми переважають у мові персонажів, хоча властиві також і авторській розповіді.

Категоріальна близькість прислівника до прикметника, здатність обох лексико-граматичних класів слів виражати ознаку предмета, дії або стану спричинює широке уживання в досліджуваних текстах відприкметникових діалектних означальних прислівників, що засвідчує їх тлумачення в одинадцятитомному «Словнику української мови» (далі – СУМ) [10], як-от: *звинно* ‘присл. до звинний (спритний)’ [СУМ, III, с. 472: діал.], *сквапно* ‘присл. до сквапний (швидкий, спритний)’ [СУМ, IX, с. 257: діал.], *харно* ‘присл. до харний (чистий, охайний)’ [СУМ, XI, с. 27: діал.], *шкварно* ‘присл. до шкварний (пекучий, жаркий)’ [СУМ, XI, с. 473: діал.], напр.: *З першого звинно вискочила пані Пульхерія* (II, с. 373); *Сквапно виняв я з кишені пулярес і кинув у тарілку цілого лева* (II, с. 235); *В хатчині харно, ладно все* (I, с. 333); [Власій:] *Сьогодні шкварно було... Чуї, як здалека гуркотить!* (III, с. 59). У мові художніх творів буковинського автора натрапляємо на утворені внаслідок відприкметникової адвербіалізації означальні прислівники, що не увійшли до реєстру СУМ, однак прикметники, від яких вони утворені, зафіксовано як діалектні, пор.: *бездільно* ‘нешасливо’ – *бездільний* ‘безталанний, нещасний’ [СУМ, I, с. 126: діал.], *храпливо* ‘хрипким голосом’ – *храпливий* ‘хрипкий’ [СУМ, XI, с. 137: діал.], напр.: *Чи довго нам так бездільно і неоцадно жити, мій любий вужуку?* (II, с. 342); *Погибіль і горе тобі, Радо! – крикнув храпливо Іво* (II, с. 92). Ілюстративний матеріал засвідчує, що усі наведені відприкметникові прислівники утворено за допомогою суфікса *-о* зі збереженням семантичного зв’язку з твірними основами.

Наголошуючи на важливості прислівників для довершеності художніх текстів, Л. Мацько вказує, що «іменники і дієслова є змістом, символами і контурами художнього тексту, а при-

слівники – завершальними штрихами» [8, с. 46]. У цьому аспекті діалектні прислівники увиразнюють художню мову С. Воробкевича, колоритно виражаючи якісну ознаку дії або стану, як-от: *громадно* ‘великою кількістю’ [СУМ, II, с. 174: діал.], *запусто* ‘марно, даремно’ [СБГ, с. 78], *незамітно* ‘непомітно’ [СБГ, с. 328], напр.: *Гріш громадно з кишені котив ся, але назад уже не вертав* (II, с. 341); [Двірник:] *Служи їм задурно, запусто!* (III, с. 45); *Час не стоїть, біжить без упину, як та ріка до моря, і губить ся незамітно у мрачній вічності* (II, с. 371). Інші прислівникові діалектні лексеми указують на зовнішні супровідні обставини перебігу подій, зокрема: а) місце й напрям: *відки* ‘звідки’ [СБГ, с. 53], *горі* ‘догори, вгору’ [СУМ, II, с. 130], *генде* ‘он там’ [СБГ, с. 69], напр.: *Для безталанної ... ні відки помилування* (II, с. 214); *...здіймає ся горі вже дим густий із хат* (I, с. 171); *От генде іде він* (I, с. 134); б) час: *передом* ‘раніше, давніше’ [СБУ, с. 400], *теперки* ‘тепер’ [СУМ, X, с. 77: діал.]: *Все теперки змінилось* (I, с. 46); *Воли наші були вже на торговці, бо їх батько передом вирядили* (II, с. 34); в) мету: *нарочно* ‘навмисно’ [СБГ, с. 320]: *В комнаті лишили ся лише панна Фльорика і панич Леонід, мов-би нарочно, щоб ніхто не прислухав ся їх любим розмовам* (II, с. 352). Ареально марковані прислівникові одиниці стилістично увиразнюються, контрастуючи з літературно-нормативною організацією художнього тексту.

Зазначимо, що більшість поданих діалектних прислівників у творах митця вжито не водночас. Методика кількісних підрахунків дала змогу виявити найуживаніші, як-от: *сьогодні* (102 слововживань), *тогда* (72), *домів* (50), *горі* (47), *водно* (36), *перше* (25), *потому* (21), *небаром* (18), *сюда* (15), *пролюбки* (14), *тогда* (14), *троха* (14), *небавом* (13). Попри те, що в картотеці фактичного матеріалу кількісно переважають відприкметникові означальні прислівники, статистика засвідчує найбільшу частотність уживання обставинних адвербіальних лексем в досліджуваних текстах.

Варто відзначити, що в мові творів письменника спостережено паралельне уживання говіркових елементів та літературних відповідників, порівняймо: *додому* (*домів*), напр.: *Веселі вернетесь домів* (I, с. 109); *Щаслив до дому я вертав* (I, с. 357); *незабаром* (*небавом, небаром, небавком, незабавки*), напр.: *Незабаром нас звінчають!* (I, с. 121); *Молодий панич Олімпій небавком по смерті свого вітця з-паньска проживав...* (II, с. 305); *...небаром покотять її в тартак-трачку* (II, с. 394); *Прийду в гості я до тебе незабавки,*

мила (I, с. 240); *тут* (*тутки, тутка*), напр.: ...*тут предки мої спочивають* (I, с. 327); *Тутка* й кума Нечасва собі пробуває (I, с. 291); *Прозимуєш, про-бідуюєш тутки на морозі сам* (I, с. 208); *звідтіля, звідтіль* (*звідтам*), напр.: ... а далій вийшли ми *звідтам*, повечеряли в якійсь халабуді (II, с. 35); ...*звідтіль* видно величне море (II, с. 65); *Як вихор понесли ми ся звідтіля в Четине* (II, с. 94); *сьо-годні* (*сьогодне /сьогодня, нинька /ниньки, днесь*), напр.: *Там у лузі під вербою чом сьогодні тихо?* (I, с. 384); – *Ще ниньки так побалакаємо, а завтра уже ніхто нас не розлучить* (II, с. 123); ...а *нинька* на тебе, як на кумедію, дивлять ся (II, с. 37); *Горівки я, як огню, сокотив ся, і до сьогодні мене ніхто в похмілю не бачив* (II, с. 183); *Сьогодні всі жовніри сумненько гей ідуть* (I, с. 81); *вниз* (*долів, коміть*), напр.: ...*дулаві верби вниз лоском повалило* (I, с. 210); *Повій, вітре буйнесенький, долів за водою!* (I, с. 69); *Іво грякнув із своєї семипядної, а Турок-Алаг коміть головою покотив ся* (II, с. 85). Це спричинено тим, що С. Воробкевич невтомно працював над удосконаленням мовних умінь, студював кращі зразки художньої мови. Зразком української мови для С. Воробкевича була мова української народної творчості, народних пісень,

переказів, казок, а найвищим авторитетом – мова творів Т. Шевченка та Марка Вовчка.

Висновки і пропозиції. Фактичний матеріал дає підстави для висновку, що мові творів С. Воробкевича властиві національно-виразні мовні засоби, регіональні елементи (фонетичні, лексичні, граматичні), що ілюструють специфіку мовного простору Буковини другої половини XIX ст., сповнюючи твори митця народним духом. Ареально марковані прислівники, органічно вплітаючись у художню тканину твору, не лише передають різноманітні відтінки атрибутивних і обставинних семантико-синтаксичних відношень, майстерно довершуючи інформативну насиченість художнього тексту, а й відтворюють мовленнєвий колорит жителів Буковини – головних героїв художніх творів митця. Водночас письменник-буковинець був далекий від орієнтації лише на можливості місцевих говірок, а намагався наблизити свою художню мову до східноукраїнських норм, усвідомлюючи потребу випрацювання єдиної літературної мови, спільної для всіх українців. Перспективу подальших пошуків вбачаємо в роботі над словником мови творів С. Воробкевича.

Список літератури:

1. Висоцький А. Синтаксична сфера прислівника в українській літературній мові : монографія. Київ : Вид. дім Дмитра Бураго, 2013. 328 с.
2. Гримашевич Г.І. Відприкметникові прислівники в українських діалектах. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Філологічні науки. Вип. 31. 2013. С. 39–42.
3. Грещук, В., Грещук, В. Діалектне слово в тексті та словнику. Івано-Франківськ, Місто НВ, 2015. 372 с.
4. Кабиш О. О. Зміни в семантичній структурі та функціонуванні маркованої лексики : дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова». Київ, 2007. 233 с.
5. Кульбабська О. В., Шатілова Н. О. «Пишу, як серце диктує...» (Ідіостиль Сидора Воробкевича) : монографія. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2016. 456 с. (Мовні скарби Буковини).
6. Леонова М. В. Прислівники в буковинських говірках. *Питання історії і діалектології східнослов'янських мов*. Кн. 2. Львів, 1961. С. 92–102.
7. Матвіяс І. Г. Відбиття говорів у мові творів Юрія Федьковича. *Мовознавство*. 2009. № 5. С. 37–43.
8. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилїстика української мови : підручник. Київ : Вища шк., 2003. 462 с.
9. Словник буковинських говірок / за заг. ред. Н. В. Гуйванюк. Чернівці : Рута, 2005. 688 с.
10. Словник української мови : в 11-ти т. / ред. кол. : акад. УН УРСР І. К. Білодід (голова) та ін. Київ : Наук. думка, 1970–1980.
11. Ткач Л. Українська літературна мова на Буковині в кінці XIX – на початку XX століття. Чернівці : Рута, 2000. Ч. 1 : Матеріали до словника. 408 с.

Shatilova N. O. AREALLY MARKED ADVERBS IN THE ARTISTIC TEXTS OF S. VOROBKEYUCH

The article describes the dialectal adverbial vocabulary recorded in the artistic texts of the prominent Bukovyna writer S. Vorobkevych as a carrier of the areal components of the national language. It has been established that the national basis of the language of the writer's works is colored by regional elements that illustrate the specificity of the language space of Bukovyna in the second half of the 19th century. and fill the artist's works with national spirit. Dialectal adverbs, as well as words of other partial language classes,

reproduce the local peculiarities of Bukovinian speech, reflecting the main phonetic, lexical, and grammatical features of South-Western dialects, in particular Bukovinian. Many of the identified areally marked adverbs have synonymous counterparts in literary and normative usage, others are semantically identical to the words of the literary language, however, they are distinguished by phonetic and word-forming features that represent the peculiarities of the Western Ukrainian variant of the literary language and reproduce the lively conversational speech of the Bukovinians. Organically woven into the artistic fabric of the works, these language units masterfully complete the informative saturation of the text, conveying various shades of attributive and circumstantial semantic-syntactic relations. The specificity of the studied texts is revealed by the variability of locally marked adverbs. The method of quantitative calculations made it possible to identify the most used dialectal adverbial lexemes. It is possible to ascertain the parallel use of local colloquial elements and their literary counterparts, which proves the writer's desire to bring his artistic language closer to Eastern Ukrainian norms, awareness of the need to develop a single literary language common to all Ukrainians.

Key words: *dialect vocabulary, areally marked adverbs, Bukovyna dialect, artistic text, S. Vorobkevych.*